

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

Batya – Wife of King Solomon Part 2

1. מלכ' א יא

" כו וַיִּרְבְּעֵם בֶּן-נֶבֶט אֶפְרַתִּי מִן-הַצְּרֵדָה, וְשֵׁם אִמּוֹ צְרוּעָה אִשָּׁה אֶלְמָנָה, עֶבֶד, לְשִׁלְמָה; וַיִּרְם יָד, בְּמֶלֶךְ. כז וְזֶה הַדָּבָר, אֲשֶׁר-הָרִים יָד בְּמֶלֶךְ: שְׁלֹמֹה, בָּנָה אֶת-הַמְּלוּא--סָגַר, אֶת-פֶּרֶץ עִיר דָּוִד אָבִיו. כח וְהָאִישׁ יִרְבְּעֵם, גִּבּוֹר חַיִּל; וַיִּרְא שְׁלֹמֹה אֶת-הַנְּעַר, כִּי-עָשָׂה מְלָאכָה הוּא, וַיִּפְקֹד אֹתוֹ, לְכָל-סָבָל בֵּית יוֹסֵף. ס (כט וְהָיָה בַעַת הַהִיא, וַיִּרְבְּעֵם יָצָא מִירוּשָׁלַם; וַיִּמְצָא אֹתוֹ אַחִיָּה הַשִּׁילִנִי הַנְּבִיא בַּדֶּרֶךְ, וְהוּא מִתְכַּסֶּה בְּשִׁלְמָה חֲדָשָׁה, וְשִׁנְיָהֶם לְבָדָם, בַּשָּׂדֶה. ל וַיִּתְפֹּשׂ אַחִיָּה, בְּשִׁלְמָה הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר עָלָיו; וַיִּקְרָעָה--שְׁנַיִם עָשָׂר, קָרְעִים. לא וַיֹּאמֶר, לִירְבְּעֵם, קַח-לָךְ, עֲשֶׂרָה קָרְעִים: כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הֲגִנִי קָרַע אֶת-הַמַּמְלָכָה מִיַּד שְׁלֹמֹה, וְנָתַתִּי לָךְ, אֶת עֲשָׂרָה הַשְּׂבָטִים. לב וְהַשְּׂבָט הָאֶחָד, יִהְיֶה-לוֹ--לְמַעַן עֲבָדִי דָוִד, וְלִמְעַן יְרוּשָׁלַם, הָעִיר אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי בָּהּ, מִכָּל שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל. לג יַעַן אֲשֶׁר עָזַבְנִי, וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לַעֲשֻׁתֵּי אֱלֹהֵי צִדְוִן, לְכַמּוֹשׁ אֱלֹהֵי מוֹאָב, וְלִמְלַכְם אֱלֹהֵי בְנֵי-עַמּוֹן; וְלֹא-הִלְכוּ בְּדַרְכֵי, לַעֲשׂוֹת הַיֵּשֶׁר בְּעֵינֵי וְחֻקֵּי וּמִשְׁפָּטֵי--כְּדוֹד אָבִיו. לד וְלֹא-אָקַח אֶת-כָּל-הַמַּמְלָכָה, מִיָּדוֹ: כִּי נָשִׂיא אֶשְׁתַּנּוּ, כָּל יְמֵי חַיָּו, לְמַעַן דָּוִד עֲבָדִי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי אֹתוֹ, אֲשֶׁר שָׁמַר מִצְוֵי וְחֻקֵּי. לה וְלִקְחֹתִי הַמְּלוּכָה, מִיָּד בְּנִי; וְנָתַתִּי לָךְ, אֶת עֲשָׂרַת הַשְּׂבָטִים. לו וְלָבָנִי, אֶתֶּן שְׂבָט-אֶחָד--לְמַעַן הִיֹּת-נִיר לְדוֹדִי-עֲבָדִי כָל-הַיָּמִים לְפָנַי, בִּירוּשָׁלַם, הָעִיר אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לִי, לְשׁוֹם שְׁמִי שֵׁם. לז וְאַתָּה אָקַח--וּמִלְכָּתָּהּ, בְּכָל אֲשֶׁר-תִּצְאֶה נִפְשָׁךְ; וְהִיִּית מְלָךְ, עַל-יִשְׂרָאֵל. לח וְהָיָה, אִם-תִּשְׁמַע אֶת-כָּל-אֲשֶׁר אֶצְוֶךָ, וְהִלַּכְתָּ בְּדַרְכֵי וְעֲשִׂיתָ הַיֵּשֶׁר בְּעֵינֵי לְשִׁמּוֹר חֻקֹּתַי וּמִצְוֹתַי, כַּאֲשֶׁר עָשָׂה דָוִד עֲבָדִי--וְהִיִּית עִמָּךְ, וּבְנִיתִי לָךְ בֵּית-נְאֻמָּן כַּאֲשֶׁר בְּנִיתִי לְדָוִד, וְנָתַתִּי לָךְ, אֶת-יִשְׂרָאֵל. לט וְאַעֲנֶה אֶת-זֶרַע דָּוִד, לְמַעַן זֹאת--אַךְ, לֹא כָל-הַיָּמִים."

Jeroboam son of Nebat, an Ephraimite of Zeredah, the son of a widow whose name was Zeruah, was in Solomon's service; he raised his hand against the king. The circumstances under which he raised his hand against the king were as follows: Solomon built the Millo and repaired the breach of the city of his father, David. This Jeroboam was an able man, and when Solomon saw that the young man was a capable worker, he appointed him over all the forced labor of the House of Joseph. During that time Jeroboam went out of Jerusalem and the prophet Ahijah of Shiloh met him on the way. He had put on a new robe; and when the two were alone in the open country, Ahijah took hold of the new robe he was wearing and tore it into twelve pieces. "Take ten pieces," he said to Jeroboam. "For thus said the LORD, the God of Israel: I am about to tear the kingdom out of Solomon's hands, and I will give you ten tribes. But one tribe shall remain his—for the sake of My servant David and for the sake of Jerusalem, the city that I have chosen out of all the tribes of Israel. For they have forsaken Me; they have worshiped Ashtoreth the goddess of the Phoenicians, Chemosh the god of Moab, and Milcom the god of the Ammonites; they have not walked in My ways, or done what is pleasing to Me, or [kept] My laws and rules, as his father David did. However, I will not take the entire kingdom away from him, but will keep him as ruler as long as he lives for the sake of My servant David whom I chose, and who kept My commandments and My laws. But I will take the kingship out of the hands of his son and give it to you—the ten tribes. To his son I will give one tribe, so that there may be a lamp for My servant David forever before Me in Jerusalem—the city where I have chosen to establish My name. But you have been chosen by Me; reign wherever you wish, and you shall be king over Israel. If you heed all that I command you, and walk in My ways, and do what is right in My sight, keeping My laws and commandments as My servant David did, then I will be with you and I will build for you a lasting dynasty as I did for David. I hereby give Israel to you; and I will chastise David's descendants for that [sin], though not forever."

2. סנהדרין קא ע"ב

אמר רבי יוחנן מפני מה זכה ירבעם למלוכה מפני שהוכיח את שלמה ומפני מה נענש מפני שהוכיחו ברבים שנאמר (מלכים א יא, כז) וזה הדבר אשר הרים יד במלך שלמה בנה את המלוא סגר את פרץ עיר דוד אביו אמר לו דוד אביך פרץ פרצות בחומה כדי שיעלו ישראל לרגל ואתה גדרת אותם כדי לעשות אנגריא לבת פרעה

Rabbi Yohanan says: For what virtue was Jeroboam privileged to ascend to monarchy? It is due to the fact that he rebuked Solomon for his sins. And for what misdeed was he punished and lost everything? It is due to the fact that he rebuked Solomon and humiliated him in public, as it is stated: "And this was the cause that he lifted his hand against the king: Solomon built the Millo, and repaired the breaches of the city of David his father"(I Kings 11:27). Jeroboam said to Solomon: David, your father, created breaches in the wall so that the

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

Jewish people could ascend for the pilgrimage Festival, and you sealed them in order to marshal forced labor [angarya] for the daughter of Pharaoh, your wife.

3. **שמ"ב ה', ט**
 " וַיִּשֶׁב דָּוִד בְּמִצְדָה וַיִּקְרָא לָהּ עִיר דָּוִד וַיִּבֶן דָּוִד סָבִיב מִן הַמְּלֹאז וּבֵיתָהּ
דה"א י"א, ז-ח
 " וַיִּשֶׁב דָּוִד בְּמִצְדָה עַל פֶּן קְרָאוֹ לוֹ עִיר דָּוִד. וַיִּבֶן הָעִיר מִסָּבִיב מִן הַמְּלֹאז וְעַד הַסָּבִיב "
מל"א ט', טו
 " וְזֶה דְבַר הַמַּסָּךְ אֲשֶׁר הֶעֱלָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְבָנוֹת אֶת בֵּית ה' וְאֶת בֵּיתוֹ וְאֶת הַמְּלֹאז וְאֶת חוֹמֹת יְרוּשָׁלַם "
שם, כד
 " אַךְ בַּת פְּרָעָה עָלְתָה מֵעִיר דָּוִד אֶל בֵּיתָהּ אֲשֶׁר בָּנָה לָהּ אַז בָּנָה אֶת הַמְּלֹאז "
מל"א י"א, כז
 וַיִּרְבְּעֵם בֶּן נְבֹט אֶפְרַתִּי... וַיִּרְם יְד בְּמֶלֶךְ. וְזֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר הָרִים יְד בְּמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּנָה אֶת הַמְּלֹאז סָגַר אֶת פֶּרֶץ עִיר דָּוִד אֲבִיו
4. " אַךְ בַּת פְּרָעָה עָלְתָה מֵעִיר דָּוִד אֶל בֵּיתָהּ אֲשֶׁר בָּנָה לָהּ אַז בָּנָה אֶת הַמְּלֹאז " (**מל"א ט', כד**).
VS
 " וְאֶת-בַּת-פְּרָעָה, הֶעֱלָה שְׁלֹמֹה מֵעִיר דָּוִד, לְבֵית, אֲשֶׁר בָּנָה-לָהּ: כִּי אָמַר, לֹא-תִשָּׁב אִשָּׁה לִי בְּבֵית דָּוִד מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל--כִּי-קִדַּשׁ הַמָּה, אֲשֶׁר-בָּאָה אֲלֵיהֶם אֲרוֹן יְהוָה" (**דה"ב ח', יא**)
5. **רש"י סנהדרין ק"א ע"ב**
 " ואתה גדרת אותם כדי לעשות אנגריא – כדי שיכנסו בשערים, לידע מי נכנס כדי לגבות מס לבת פרעה...
 לשון אחר: שסגר השערים ועשה מגדל לבת פרעה על אחד מן השערים, וכולם עוברים דרך שם כדי שיהיו מצויין עמה לכבדה ולעבדה. כל עבודת בית המלך קרי אנגריא.
 לשון אחר: שהיה רגיל שלמה לסגור דלתות העזרה ומצניע מפתחות בידו, ודרכו של מלך ליטן שלש שעות ביום, וישראל עומדין על העזרה עד שיעמוד המלך, ואמר לו ירבעם: אתה רוצה שיתנו לך אנגריא לבת פרעה אשתך שתתן להם מפתחות! "
6. **ויקרא רבה יב, ה**
 " אמר רבי חוניא: שמונים מיני ריקודין רקדה בת פרעה באותה הלילה, והיה שלמה ישן עד ארבע שעות ביום ובמפתחות של בית המקדש נתונות תחת ראשו... נכנסה אמו והוכיחתי, ויש אומרים: ירבעם בן נבט נכנס והוכיחו "
7. **הרד"ק מל"א י"א, כז**
 'שלמה בנה את המלוא' – המלוא היה מקום בעיר ירושלים סמוך לירושלים, והיה רחבה להתאסף שם העם... ושלמה בנה אותו המקום כי הוצרך לו כשבנה בית לבת פרעה, ואף על פי כן מן הנראה לא היה טוב בעיני העם מה שעשה שלמה. והיו יריאים ממנו לאמר כך וכך עשה שלמה. וזה ירבעם גבה לבו והעז את פניו ואמר 'שלמה בנה את המלוא', כלומר: ראו רעה שעשה. ועוד, שאמר 'שלמה' ולא אמר 'המלך', וזה היה מרד במלך. "
8. **רד"ק (שם)**
 " דוד עשה פרץ בחומת ציון, שאם ימרדו בו ישראל יצא ויברח משם בלא דעתם, כמו שהוא מנהג היום במלכי ישמעאל שיעשו פרץ במבצריהם שאם יקומו על המלך בני העיר שיברח משם ויקראו שמו שער הבגד. ושלמה סגר אותו הפרץ. ואמר ירבעם: ראו גבהות לבו שסגר הפרץ, כלומר, שהוא בוטח, שאינו ירא ממרד. "
9. **רלב"ג (שם)**
 " שהיה שם מקום היתה החומה בו פרוצה כדי שיוכלו ישראל לבא אל המלך כשירצו להגיש לפניו דברי ריבונותיהם. "
10. **ברכות ח ע"א**
 " ואמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא: לעולם ידור אדם במקום רבו, שכל זמן ששמעי בן גרא קיים לא נשא שלמה את בת פרעה"
רש"י: שכל זמן ששמעי בן גרא קיים כו' - דסמוך למיתת שמעי כתיב 'ויתחתן שלמה את פרעה'.

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

11. רד"ק מל"א ג', א

'ויתחתן שלמה' - דרשו בו כי לפיכך נסמך ענין זה למיתת שמעי, שכל זמן ששמעי קיים לא נשא שלמה את בת פרעה, שהיה ירא ממנו והיה מוכיחו על זה, כי רבו היה. ובשנה הרביעית נשא את בת פרעה, שהרי שמעי ישב בירושלים שלש שנים.

12. ויקרא רבה יב ה

"אמר רבי יודן: כל אותן שבע שנים שבנה שלמה בית המקדש ... כיון שבנאו ונשא בתיה בת פרעה"

13. יבמות דף עו

"מתיב רב יוסף (מלכים א ג, א) ויתחתן שלמה את בת פרעה מלך מצרים גיורי גיירה והא לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה מידי הוא טעמא אלא לשולחן מלכים הא לא צריכא ליה "

Rav Yosef raised an objection: "And Solomon married the daughter of Pharaoh, king of Egypt" (I Kings 3:1), which indicates that there can, in fact, be valid marriage even with gentiles. The Gemara answers: Before Solomon took Pharaoh's daughter as his wife, he converted her. The Gemara asks: But isn't it so that they did not accept converts, neither in the days of David nor in the days of Solomon? The Gemara answers: But isn't the reason that they did not accept converts during those periods only due to concern that the converts were not acting for the sake of Heaven but in fact desired the power of the table of kings, David and Solomon? But this one, Pharaoh's daughter, did not require such things, as she herself was the daughter of royalty, and therefore there would have been no reason to doubt the sincerity of her conversion

רש"י: לא נסיב מידי - אלא לזנות היה מתכוין

14. אברבנאל מל"א ג', א

" והנה נתבאר מכל זה וכפי פשט הכתובים ששלמה לא עבר על דת ולא חטא כלל בלוקחו את בת פרעה, לפי שגיירה וטבלה והכניסה תחת כנפי השכינה, כל שכן שלקחה כדי להשלים עם פרעה אביה. ולהיות כשלקחה כוונתו רצויה ומעשיו לשם שמים, אמר אחרי זה 'ואהב שלמה את ה' ללכת בחוקות דוד אביו' (מל"א ג', ג)."

15. הרמב"ם הלכות איסורי ביאה פי"ג הלכות יד-טז

" אל יעלה על דעתך שמשמון המושיע את ישראל או שלמה מלך ישראל שנקרא ידיד ה' נשאו נשים נכריות בגיותן. אלא סוד הדבר כך הוא, שהמצוה הנכונה כשיבא הגר או הגיורת להתגייר בודקין אחריו שמא בגלל ממון שיטול או בשביל שררה שיזכה לה או מפני הפחד בא להכנס לדת. ואם איש הוא בודקין אחריו שמא עיניו נתן באשה יהודית, ואם אשה היא בודקין שמא עיניה נתנה בבחור מבחורי ישראל. אם לא נמצא להם עילה מודיעין אותן כובד עול התורה וטורח שיש בעשייתה על עמי הארצות כדי שיפרשו. אם קבלו ולא פירשו וראו אותן שחזרו מאהבה מקבלים אותן שנאמר 'ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה' (רות א', יח). לפיכך לא קבלו בית דין גרים כל ימי דוד ושלמה, בימי דוד שמא מן הפחד חזרו, ובימי שלמה שמא בשביל המלכות והטובה והגדולה שהיו בה ישראל חזרו, שכל החוזר מן העכו"ם בשביל דבר מהבלי העולם אינו מגירי הצדק, ואף על פי כן היו גרים הרבה מתגיירים בימי דוד ושלמה בפני הדיוטות, והיו בית דין הגדול חוששין להם לא דוחין אותן אחר שטבלו מכל מקום ולא מקרבין אותן עד שתראה אחריתם. ולפי שגייר שלמה נשים ונשאן, וכן משמון גייר ונשא, והדבר ידוע שלא חזרו אלו אלא בשביל דבר, ולא על פי בית דין גיירום, חשבן הכתוב כאילו הן עכו"ם ובאיסורן עומדין. ועוד שהוכיח סופן על תחלתן שהן עובדות כוכבים ומזלות שלהן ובנו להן במות, והעלה עליו הכתוב כאילו הוא בנאן שנאמר 'אז יבנה שלמה במה' (מל"א י"א, ז)

One should not think that Samson who saved the Jewish people, and Solomon King of Israel, who is called "the friend of God," married gentile woman who did not convert. Instead, the matter can be explained as follows: The proper way of performing the mitzvah is when a male or a female prospective convert comes, we inspect his motives for conversion. Perhaps he is coming for the sake of financial gain, in order to receive a position of authority, or he desires to enter our faith because of fear. For a man, we check whether he focused his attention on a Jewish woman. For a woman, we check whether she focused her attention on a Jewish youth.

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

If we find no ulterior motive, we inform them of the heaviness of the yoke of the Torah and the difficulty the common people have in observing it so that they will abandon [their desire]. If they accept [this introduction] and do not abandon their resolve and thus we see that they are motivated by love, we accept them, as [indicated by Ruth 1:18]: "And she saw that she was exerting herself to continue with her and she ceased speaking with her." For this reason, the court did not accept converts throughout the reign of David and Solomon. In David's time, [they feared] that they sought to convert because of fear and in Solomon's time, [they feared] that they were motivated by the sovereignty, prosperity, and eminence which Israel enjoyed. [They refrained from accepting such converts, because] a gentile who seeks to convert because of the vanities of this [material] world is not a righteous convert.

Nevertheless, there were many people who converted in the presence of ordinary people during the era of David and Solomon. The Supreme *Sanhedrin* would view them with skepticism. Since they immersed themselves, they would not reject them, but they would not draw them close until they saw what the outcome would be. Solomon converted women and married them and similarly, Samson converted [women] and married [them]. It is well known that they converted only because of an ulterior motive and that their conversion was not under the guidance of the court. Hence the Tanach considered it as if they were gentiles and remained forbidden. Moreover, their conduct ultimately revealed their initial intent. For they would worship their false deities and build platforms for them. Therefore the Scriptures considered it as if [Solomon] built them, as [Kings 11:7] states: "And then, Solomon built a platform."

16. שו"ת יביע אומר חלק ח - יורה דעה סימן כד

" נשאלתי אודות יהודי שנשא אשה נכריה בנישואין אזרחיים אצל הערכאות, וילדה לו בנים, וכעת באה האשה הנכרית להתגייר ולהנשא אליו בחופה וקידושין, ולגדל בניה בדת ישראל, האם רשאים לקבלה ולגיירה כדת? ולפ"ז יש לדון בנ"ד, שי"ל שמאחר שכבר נישאת ליהודי ע"פ חוק המדינה על ידי הערכאות, והיא יושבת לבטח אתו, ואין פוצה פה כנגדם, אין גיור זה נחשב לשום אישות, אף על פי שאפשר שהיא עושה כן להיות רצויה גם למשפחתו. וראיה לזה מיבמות (עו סע"א) דאמרינן, דהא דכתיב ויתחתן שלמה את בת פרעה מלך מצרים, דגיורי גיירה ונסבה, והא לא קבלו גרים בימי שלמה, מדי הוא טעמא אלא משום שולחן מלכים, הא לא צריכא. (שהרי בת מלך היתה. רש"י). ואף על פי שבדאי היה מקום לחוש שרצונה למלאת חשקה עם שלמה, (וע' בפירוש רש"י משלי לא. א, ובילקוט שמעוני שם. ובתוס' מנחות סד: ד"ה ועל). ובפרט שהיה מלך גדול שמלך על כל העולם כולו, ועל העליונים ועל התחתונים (מגילה יא ב), וכבוד גדול היה להנשא אליו, ועם כל זה לא חששו, וגיירוה, וה"נ בנ"ד כיון שהיא יושבת עמו זמן רב וילדה לו בנים, באין מכלים, בדורות אלו, יכולים לקבלה ולגיירה לכתחלה, ולא חשיב גיור לשום אישות. וכן ראיתי בשו"ת עבודת השם (חאה"ע סי' ד) בד"ה ומיהו, בנידון אחד שבגד באשתו וחיבק חיק נכריה וילדה לו, ואח"כ גירש את אשתו, וכעת באה הנכרית להתגייר כדי שתוכל להנשא לו בחופה וקידושין כדמו", וכתב, שנראה שהואיל והיא יושבת עמו זה זמן רב כאיש ואשתו, והוא נוהג עמה בדרך אישות וגם ילדה לו, אין כאן חשש לומר שבאה להתגייר משום תועלת שתנשא לו כדת, מאחר שאינה חסרה דבר ממנו, ואין לה תועלת בגיורה, יש לקבלה בסבר פנים יפות ולגיירה, שבדאי נראה שכוונתה לשם שמים.

17. ירמיהו ל"ב, לא

" כי על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת למן היום אשר בנו אותה ועד היום הזה להסירה מעל פני"

This city has aroused My anger and My wrath from the day it was built until this day; so that it must be removed from My sight

18. רד"ק ירמיהו לב, לא

" למן היום אשר בנו אותה - כי בימי שלמה שבנה את העיר והבית החלו לזבוח בבמות, ונשי שלמה עבדו לאלהים אחרים, למן היום ההוא היתה על אפי ועל חמתי, כלומר, היתה קיימת על אפי ועל חמתי, כי באפי היה להסירה, והארכתי אפי עד היום הזה, ולא אאריך עוד. ובדרש: ביום שהוסד הבית נשא שלמה את בת פרעה. "

19. נידה ע"ב

" כתוב אחד אומר 'כי בחר ה' בציון' (תהילים קל"ב, יג), וכתוב אחד אומר 'כי על אפי ועל חמתי היתה העיר הזאת למן היום אשר בנו אותה עד היום הזה' (ירמיהו ל"ב, לא)! כאן קודם שנשא שלמה את בת פרעה, כאן לאחר שנשא שלמה את בת פרעה. "

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

20. תענית פ"ד מ"ח

"וכן הוא אומר (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת ליבו. ביום חתונתו, זו מתן תורה. וביום שמחת ליבו, זה בניין בית המקדש, שייבנה במהרה בימינו, אמן."

21. ויקרא רבה יב ה,

"אמר רבי יודן: כל אותן שבע שנים שבנה שלמה בית המקדש לא שטה בהן יין, כיון שבנאו ונשא בתיה בת פרעה, אותו הלילה שטה יין. והיו שם שתי בלוזמאות [=מחולות, י"ל], אחת שמחה לבנין בית המקדש ואחת שמחה לבת פרעה. אמר הקב"ה: של מי אקבל, של אלו או של אלו? באותה שעה עלה על דעתו להחריב את ירושלים, הדא הוא דכתיב 'כי על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת' וגו' (ירמיה ל"ב, ב, לא). אמר רבי הילל בר הילני: כזה שהוא עובר במקום המטונף ועקם חוטמו. אמר רבי חוניא: שמונים מיני ריקודין רקדה בת פרעה באותה הלילה, והיה שלמה ישן עד ארבע שעות ביום ובמפתחות של בית המקדש נתונות תחת ראשו, הדא הוא דתנן על תמיד של שחר שקרב בארבע שעות (עדויות פ"ו מ"א). נכנסה אמו והוכיחתי, ויש אומרים: ירבעם בן נבט נכנס והוכיחו."

22. במדבר רבה י, ד

"הדא הוא דכתיב 'דברי למואל מלך' (משלי ל"א, א) – למה נקרא שלמה למואל? אמר רבי ישמעאל: באותו הלילה שהשלים שלמה מלאכת בית המקדש נשא בתיה בת פרעה, והיה שם צהלת שמחת בית המקדש וצהלת בת פרעה, ועלתה צהלת שמחת בת פרעה יותר מצהלת בית המקדש... ולכך נקרא למואל, שהשליך עול מלכות שמים מעלי, כלומר למה לו אל, ובאותו שעה עלתה במחשבה לפני הקב"ה להחריב את ירושלים, הדא הוא דכתיב 'כי על אפי ועל חמתי' וגו' (ירמיה ל"ב, ב, לא). רבנן אמרי: אלף מיני זמר הכניסה לו בת פרעה, והיה מצוה לזמר לפניו באותו לילה, והיתה אומרת לו: כך מזמרין לפני עבודת כוכבים פלונית, וכך מזמרין לפני עבודת כוכבים פלונית, וכך מזמרין לפני עבודת כוכבים פלונית. מה עשתה בת פרעה? כמין פרס שטחה לו למעלה ממנו, וקבעה בו כל מיני אבנים טובות ומרגליות שהיו מביקות כעין כוכבים ומזלות, וכל זמן שהיה שלמה רוצה לעמוד, היה רואה אותן הכוכבים והמזלות והיה ישן לו עד ארבע שעות. אמר רבי לוי: אותו היום נתקרב תמיד בארבע שעות, ועל אותה שעה שנינו: מעשה היה ונתקרב תמיד של שחר בארבע שעות, והיו ישראל עצבים, שהיה יום חנוכת בית המקדש, ולא היו יכולין לעשות, מפני שהיה ישן שלמה, והיו מתיראים להקיצו, מפני אימת המלכות. הלכו והודיעו לבת שבע אמו, והלכה היא והקיצתו והוכיחתי. ה"ד (משלי לא): משא אשר יסרתו אמו."

23. שבת נו ע"ב:

"אמר רב יהודה אמר שמואל: בשעה שנשא שלמה את בת פרעה הכניסה לו אלף מיני זמר ואמרה לו: כך עושין לעבודה זרה פלונית, וכך עושין לעבודה זרה פלונית, ולא מיחה בה. אמר רב יהודה אמר שמואל: בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאל ונעץ קנה בים, ועלה בו שירטון, ועליו נבנה כרך גדול של רומי."

Rav Yehuda said that Shmuel said: When Solomon married Pharaoh's daughter, she brought to him a thousand musical instruments and said to him: This is the way we do it for this idolatry, and this is the way we do it for that idolatry, and he did not protest that talk. Rav Yehuda said that Shmuel said: When Solomon married Pharaoh's daughter, the angel Gabriel descended from heaven and implanted a reed into the sea, and a sandbar grew around it, growing larger each year, and upon it the great city of Rome was built, which became God's instrument to punish Israel.

24. מועד קטן ט, ע"א

"א"ר פרנך א"ר יוחנן אותה שנה לא עשו ישראל את יום הכפורים והיו דואגים ואומרים שמא נתחייבו שונאיהן של ישראל כלייה יצתה בת קול ואמרה להם כולכם מזומנין לחיי העולם הבא"

Rabbi Parnakh said that Rabbi Yoḥanan said: That year, the Jewish people did not observe Yom Kippur, as the seven-day celebration of the dedication of the Temple coincided with Yom Kippur and all seven days were celebrated with feasting. And the people were worried and said: Perhaps the enemies of the Jewish people, a euphemism for the Jewish people themselves, have become liable to be destroyed for the transgression of eating on Yom Kippur, which is punishable by *karet*. A Divine Voice issued forth and said to them: All of you are designated for life in the World-to-Come.